

FELIX ZUBIAGA

URAREN OHIKUNA

FELIX ZUBIAGA

URAREN OHIKUNA

IBAIZABAL

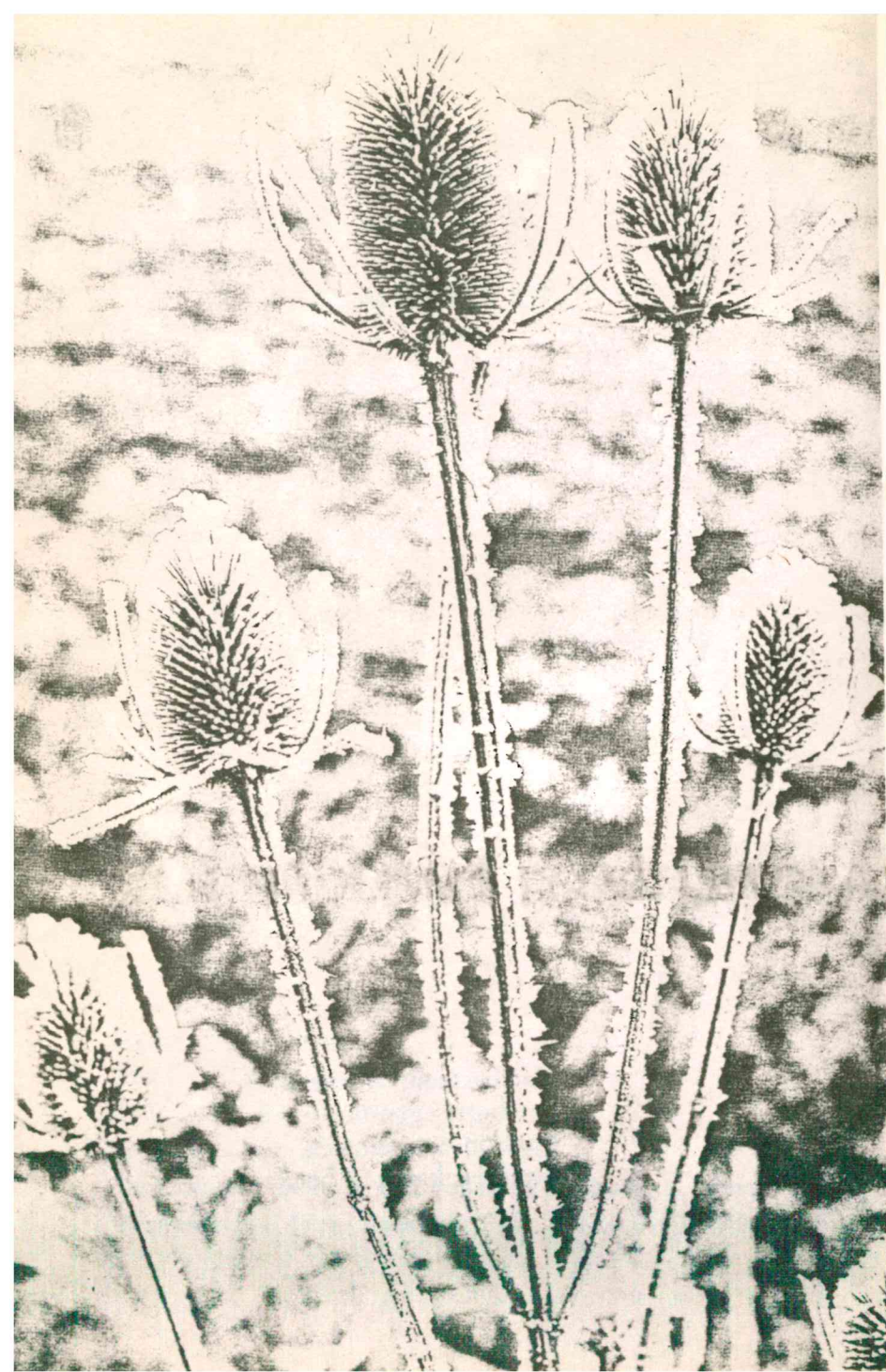
Liburu honek Eusko Jaurlaritzako
Kultura eta Turismo sailaren
laguntza jaso dau

Egilea: Felix Zubiaga
Eragilea: Fermin Iraolagoitia
I. S. B. N.: 84-600-7056-5
Depósito Legal: BI - 501 - 89
Inprimaketa: Igarri, S. C. L. - Rafaela de Ibarra, 1, Bilbao
Argitaratzailea: IKA - Ibaizabal - Tnoa. 6734246 - 6731850

I

UR BARRENA

«Ur barrena, ur goiena,
Urteberri egun ona,
egun onaren seinalea,
hemen dakargu ur berria».

UR BARRI

Busti naizu ixipuz
garbi nadin gelditu,
urez ikuz nagizu
eta zuriz edurtu.

Ur goien ur barrenak
ikuikatzan banau ni
egin naikezu benaz
haserako gizaki.

Ura Ebaren erraitan
bizi heriogarria,
Adan Barri zaitudan
sahietzeko ur bizia.

Amagandik bainintzan
jaiobarri ostera,
urak eta zure hitzak
naue edatu bizira.

AQUARIUM I

Ur, uherdura, uhasino, uhete,
ubatu, uharre, ubegi, uraldi,
uba, uraburu, ursondo, uharte,
uhaste, urepel, uhalkor, uraldi.

Urdin, ubi, ubar, urgune, urguri,
ureka, uxada, urtaize, urmael,
uhin, ugaltadar, uhalde, urzuri,
urzutu, usula, uharre, urangel.

Uhetz, ugabera, uharan, uralde.
uherdo, uharroila, ubide, uberka,
uhar, uherdura, uhate, ubelde.

Uzabal, uharri, urtoki, uhezti,
Usin, uhatxio, urgune, ureka,
urabar, ureri, urantzu, urzuti.

.....

Uxaden, ugel, ubelar,
izana dakar izenak,
urzori, uzan, ur-bizar,
.....
izokia ur gardenak.

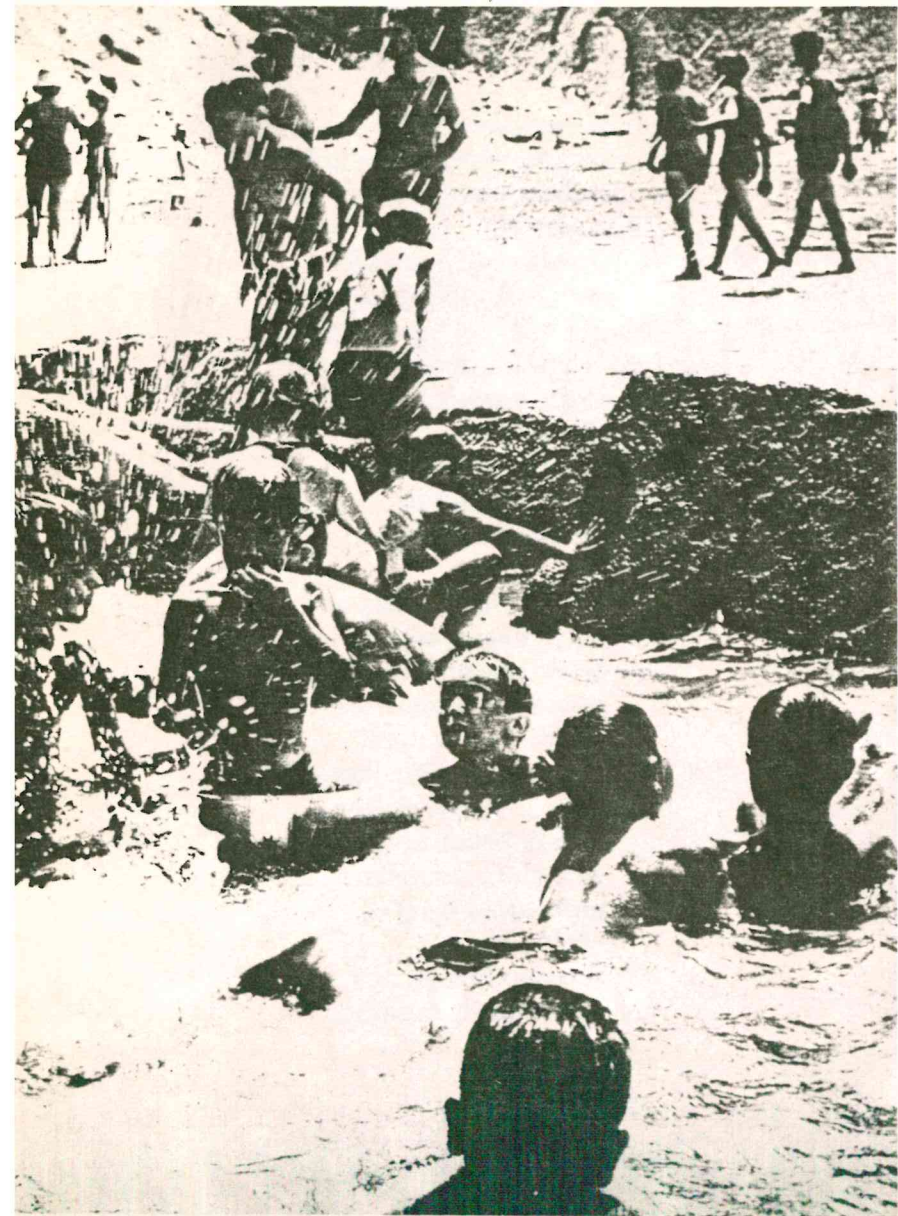
UHALDU

Ur gazigozotatik
bizi asmamen mundutik
formaz taxutu,
argitaratu,
berezi nozu hagaitik
leze zurrunbilotik.

Nortasun berezia,
ibaitik erosia
amak irrinoz
gozatzeraino,
uren hako gazia,
uhaltze berbizia.

Kaos baltzetik hara
jaurtin sarez atara,
heldu ninduzun
mamin ta hezur,
jator zeure irudira,
giza endako mundura.

Uretik harakoan
sorreraren asmotan
arpei-arpegiz,
erratu barik,
senezko bizi-arautan
aita dazaut zeuregan.

URDURI

Ura ta ura
zenbat gura
iturrian edan dogu
zurrut glu-glu
t'alkar busti
txirripistin.

Ur jolas,
haur jolas;
urak barrez
txirristi-plaust,
txisak ordez
sarrastan guk.

Ur jolas,
haur jolas
barrabas.

Zenbat nahi ur
glu-glu zurrut
edan barriz,
txirripistin
haur jolas,
ur jolas
urduri.

AQUARIUM II

Usuri, uxeldu, uxadatu,
urdindu, urantu, urbildu,
uretu, urratu, ureztatu,
ugaldu, ugalau, urzutu,
uhatu, ubertu, uhanditu,
urtsutu, urtu, uherritu,
ubeldu, urtatu, ubildu,
uhartu, uger egin, agertu,

.....
hitzak aditza sortzen
t'ekinaren ekinaz
urak harria igatzen.

AQUARIUM III

Uri
urite
urixka
uhielte
uriol
uri-zaparrada
uhieldu
uhialtu
uhilada.

.....
ura aideak edan du,
hodeiak ura bekarsku.

AQUARIUM IV

Euri
eurika
euritan
eurite
euritsu
euri-landur
euri-langar
euri-lanbro
euri-txistil
euri-tanta
euritako
.....
euritan dager
ostarku,
euriak ona
dakarsku.

EURITE

Trumaia jo dau,
euria da,
haizea dabil
txistuka.

Zeru zatia
jausi ei da
hodeietatik
potzura.

Hodeietan da
zaparrada,
potxingoetan
txipli-pla.

HIRURETA

Uroz, Urroz, Urepel, Uberoaga,
Urgaitz, Orgaz, Urbez, Urbeltz, Urederra,
Urgozo, Urona, Urbedeinkatu,
Urgel, Ubera, Urrazaga, Urantzu,
Urbi, Urbia, Urbion, Urbina, Urbinaga,
Ubieta, Urbieta, Urbiola, Urbizu, Urbiztondo,
Udabe, Eube, Urgoiti, Urgan, Udondo,
Ugarte, Ufarte, Uharte,
Ugartemendia, Otzauharte,
Ugalde, Uhalde, Ugalbideta,
Ugarriza, Udiarraga, Ustarrotze,
Uranga, Uretamendi, Urreta, Ureta,
Ubago, Uhago, Ugazko, Uhagon, Ubide, Uraska,
Ulazia, Urleza, Urlezaga,
Urdain, Urtasun, Urzainki,
Usturre, Urturi, Urtubi, Urzelai,
Urtiaga, Urteaga, Uterga, Usandizaga,
Ubarmin, Urumin, Uzin, Uizi, Uhaitzaindi,
Urimeneta, Urnieta, Urbasa, Urain,
Ubide, Uzelai, Ugerka, Uharka,
Uhergara, Ustaran, Ugaran, Ursuaran,
Urtzua, Urrusolo, Urrexola, Urola,
Urraburu, Uraburu, Urruñia, Urrunaga
Urezandi, Urezarantze, Urazurrutia,
..... mila urte ta
urak bere bidean,
eta gu hemen.

URIBE

Ur bizi sortzaile, egile,
zeuk egokitu dauskuzu
hau lur-hau bizitoki aratz
ta zeuk zulatuz mendiak
—harria ebakiz Arbaiun—
bide langintzan dagigun.

Edegiz zeuk mendateak,
Otxate, Autza t'Ozaita,
Aixola, Altza t'Alzola,
Osaba, Osa t'Ozana,
Ayalde, Aya t'Ayala,
izenak bide t'ate aina,
milaka eratan moldatu,
hainbat haitzetan zulatu,
etxean erraz sartu-urten,
etsaiei barriz ertziten,
jende jatorrez uhaldu,
bizkortuz ibar-aranak,
iturritan bateatu
mendi, baso, zelai, landak:
etxea dausku antolatu.

Berbetan ihardun orduko
hiztegizko goralpena
har eikezu, sor dautsugun
monumentorik onena.

UREDERRA

Ibaia labanka doa
mendian behera,
uharka landu daroa
bere ohera.

Ibaia jauzika dabil
uharriz zehar,
kankarrak harri biribil
biribilduaz.

Begiak garden ta zabal
filmutzen doa
hegaletako loreak,
goitik zerua.

Ibaia, norantza zoaz
lehor hontatik?
Distira danak bilduaz
noa zeurekin.

URZORI

Mendian behera pol-pol-pol,
harritar-tean pli-pla-pla,
errekeari dario
eten gabeko soinua.

Pol-pol-pol eta pli-pla-pla
errekaxoa badoa,
entzun, poeta, ea den bera
sonu jatorren klabea.

Iturburuan pol-pol-pol,
jauskadatxoan pli-pla-pla,
handiagotan zurrusta,
entzun uraren murmura.

Pol-pol-pol eta zurrusta,
pli-pla-pla ta bristi-brasta
ohar uraren soinua ete dan
musikearen jaiotza.

URTOSKI I

Doniturrieta,
zure uretatik edatea
bai festa!

Pardeluz, Txutxuta, Pagabe,
Auzokoegia...
Aralarko artegi, sarobe
ta danen erdian
Doniturrieta,
haitzetiko iturria hatan be.
Ta nork edegita?
Uhari, kantari ta garden;
edaten zatoze.

Doniturrieta,
zure uretatik edatea
bai festa!

Edan ba, gizaki t'abere
ur santua da-ta.
Zelatan besterik daiteke
hako ur sortzailea?
Izerdi, nekeak hor daukee
bere sendakia
t'egarri kiliak debalde
atsegin sentia.

Doniturrieta,
zure uretatik edatea
bai festa!

URTOSKI II

Ura sorburu dogu,
ura edangarri,
ur ezea dario
gure lurrari.

Ur izen abizenak
—zenbat deitura!—
urak bedeinkatuta
gure eusko lurra.

Urak uhaltzen ditu
gure soloak,
urak argiz gozaten
olako astunak.

Ura bizigai da-ta,
ura uhalkor,
uholdez gaitu amak
argitarazo.

Uretan bateatu,
bizi barrira
edatu gauz eleizak
bere baitara.

Ura danon iturri
egarritean,
arpegien espilu
apain gaitezan.

URASKA

Iturriari ur beste
poesia eni balerit,
ausaz poeta neinteke
lehortean ere ur begi.

Iturri sainak mendian
edurtza argien urtzean;
ahorte honek zelan ornidu
begi goitarrik ezean?

Iturri banintz kantari,
kantarau plen-plen ur bizi
kolkotik hara atera neinken
egarrituen gozari.

Ai ene, baina, iturritxu,
udabarriko susmuru,
udazkenerantz hodei ahorrek
zelan zaukazen akitu!

Iturri sakon haitzarri,
uberka hortatik ixuri,
euriska samur, bateo iraunaz
bihur naikezu olerkari.

URUMIN I

Ur ta lur gara
eta su,
bustin ezea
sugartu.

Suzko bustina
ur ta lur,
gugan bizia
moldatau.

Urez bustina
ezotu,
sutan heltzea
labetu.

Urez ta lurrez
mamindu,
ta suzko arnasez
gogodun.

II

UHARRE

«Nire berbok entzunarren,
bete ez dagizana,
etxea are gaienan
jaso eban tentalaren
antzekoa da:
jausi zan euria,
etorri euhiolak,
jo eban etxea,
eratzi lurrera
t'handia izan zan
haren hondapena».

USINBELTZ

Ene haurra,
ez zaitezela hurrera
Usinbeltzera.

Usinbeltzeko laminak
zorrotzak daukaz haginak,
haren potzura urbilez gero,
lilurak dagoz bitinak,
alper orduan ahienak.

Ene haurra,
ez zaitezela hurrera
Usinbeltzera.

Mari dago Usinbeltzean,
itzi berari bakean,
haren barruti hesiak zehatz
gorde ez bazengiz legean,
galdua zara lezean.

Ene haurra,
ez zaitezela hurrera
Usinbeltzera.

Ba dau lilurazko indarra
—haren erakar beharra!—
ur sakonetan espilu bila
ba zoakioz ahora,
agur betiko, ene haurra,
Ez zaitezela hurrera
Usinbeltzera.

URBEDEINKATU

Gizakiaren osasunerako sakramentu gehienak
uraren gain oinarritu zenduzan Jainko,
entzun adikor gure eskariak
et'edozetariko garbiketarako den sorkari honeri
geitu eiozu zure bedeinkazinoaren + indarra,
zeure misterioen serbitzari izanik,
demorrio ta ixurriak daizala ahiena,
sinistedunen etxe eta gelak
garbi daitezen bere zipristinaz,
ez daiala han izan lekurik
ez gogo atsitu, ez aide kutsurik,
urrun handik etsaien azpi-jokuak,
ur honen zipristinaz uxa bedi
hangoen atsedean eta segurtasunari
ezerk ostopa leikionik,
zure izen santuarren
eskatzen dogun osasuna
kalte guztietatik
zaindua izan daiten.
Amen.

UHARRE I

Ur danak ez baitira
edatekoak,
zenbait edaki barriz
egarbereak,
zer edan ere ez daki
ene gogoak.

Sua diabilt barrube
t'urak ez dira
sainetako odolen
erresumina
freskatzeko, ez ta ere
baretzeko aina.

Asetasunak baitan
ez dira iraunkor,
nork dagike barnean
ura zorrazo,
beti ixuri daikean
neure aserako.

Mila marka estarrien
kilikagarri,
hori dozu edakien
iragan irrits,
edatea ia izanen
delako alperrik.

Zelan mindu dan ura
t'ez da nahikoa
garbitzeko kutsua
orni kloroa,
ur onaren saindura
goitatik doa.

Gogo zikinak loitu
dauz iturriak,
otoi, ez daizala hartu
balbe larriak,
goi zurrustak alaitu
beiez uriak.

UHAR I

Ederra jatan ludia
gizartera heldu aurretik,
zikindu dauste begia
lerdeak txuaz jaurtikiz.

Zerulurren batasuna
bai nenkusala sakonki,
miragarrion etena
saminago jat geroztik.

Itxutu, itzusi, kutsatu,
gizadia ezin ikusiz,
bizia sortzeko ahalmendun
espilua apurtuz gerostik.

Ez dakit nora naroan
uharren oldar itxuak,
bideak galdu ohi dodaz
norabideko argiak.

T'harkaitz amaren altsotik
soinez zidarra ninduzun,
errurik gabeko espilu
menditik jatxi aurretik.

Ondotik neuncan baratza,
emonkor eta mazala,
begituz soilik zuhaitza
txukunagotzen nebala.

Uharken ene kaizuak
ezin dauz batera eroan
hainbeste lohien pisuak:
drogatuta ea nagoan.

UR-NESKA (ipuina)

Maite liluraz urak
grinatu,
errekara itzuli da
Txolintxu.

Amak inotsan zehatz
Txolini:
«laminarekin kontuz
ibili».

Baina Txolintxu hantxe
zubian,
neska-maitemindurik
lehian.

Uretako neskatxa,
lamina,
erdiz-erdi neskea
t'arraina.

Uraren mumur deia
ete zan?
Pulunpatu zan Txolin
uretan.

Ezkendu zan ala ito
Txolintxu?
Geroztik ez zan inon
argitu.

UHARRI

Ur kirrutuak irri badagi,
kontuz uhinakin, Marinel;
itzul ontzia ezker-eskubi
uharriari behin ihes.

Uraren irri zuri horrexek
gazi-gozozko burlezar,
argi dinotsue eskutatuxe
dozula azpitik harritzar.

Urneskak dozuz ibilli gauzez
ostoparriok ipinten,
arrantzaleak arraina legez,
sarean jausi daitezen.

Maiz portu-aurre, zoriona esku
dozula, ia, itxastar,
uharri horrexek ekar daiketsu
traidorearen zoritxar.

UHETE

«Ur»-etik euri, Eate
—zenbat zulo, hainbat ate—
ateak edei, ateak zabal
beti euren borondate:
ahortean maiz euririk ez ta
uhetean sobran be.

Urangel, uhar, uraldi,
busti danean, gel hadi,
euri larri handiei ezar
eien atea hemendi,
gure uharkak ez dozan hire
larrientzako hain handi.

Uholde, uhiol, urite,
han mesede t'hemene kalte,
ez ete don bada aterri behar
bazterrak hondarazo arte?
Marigazkoak kitu nahi doguz
ta onean heugaz, Eate.

Bedar onaren kaltetan,
bedar txarraren bultzadan
hau daroagun ahorte elkorra
gure belardi alorretan,
askazi onaren sustriak barriz,
aulduz amen erraietan!

UGAR

Itxasoa bare dago,
maitale urdin,
igeri noako hondartza
arminetik,
urak dagist txera laban
bustialdi
atseginez gonbidatzen
nauelarik.

Uhinak datoz —ura dagon
miragarri—
ikumenaz laztan gozo,
jasta gazi,
ur bitsetan buru jaso
ugar dagit,
urak barriz, mugilazo,
olgeta nahiz.

Txipli-txapla ni burrukan
urarekin,
arnasea purrustaka
eztularri,
harrapatu gura izan naun,
ur bihurri.
Azpijolas halakorik
ez jonat nahi.

Suzko dragoia ikusi dot
hondarretan
nasai etzan egoela
eguzkitan,
buztan puntaz ura azpitik
astinketan.

Kutsadura erabilan
arraiotan!

UHARRE II

Papertegiko zikinez
  lertzatuko errekan
Ibaizabal, ez dagiket
  goi zantzurik edan,
poesiarik ediren
  halako espilutan.

Hitz neurtuan badihardut,
  papera dot bezten
zurimenta bera loituz,
  narras bainenbilen.

Poesiak ez leukaken *liburua*
  kuaderno beharrik
ta garbiago legoken *liburua*
  ikutu gaberik.

Ikus edertia t'usna,
  ez beztu papera,
papertegiaz ez kutsa
  uraren gardena.

Edertzaroa non baina
  aldendu danetik,
ikusmenaz ahal ezina
  zelan gogorantzi
paperari oroitzapena
  lumaz emon ezik?

URANGEL 83

Lerde zikinak, pozoiak
iruntziz doala ibaia,
uhar gazioz zelan itxutu
dogun espilu garbia!

Suminduaren sumina,
erreka doan zikina!
Bihotzerreak oka daraitso
suge gorrien pozoia.

Ibaia doan irauliz
irensugea dirudi:
asmo biurrak agertu dauskuz
sufrezko atzetan urduri.

Garrastasunak gainezka
egin baileutson, orruka
jasoko ditu bere zulotik
suge buruak zemaika.

Zazpi buruak jatorik,
Zazpi Kaletan sarturik,
irensugeak amorru danak
okatu dauskuz usurik.

Kobratu dauskuz azkenik
odol apentzaz narrutik,
geuk hazi dogun irensugea
gure etxe kontra da jarki.

UHARDO

Nork dau lerdetan orbandu
Narkisek behar espilu?
Zelan dagike Narkisek orain
amaren antza konpondu?

Gangar, alper eta uhardo
Norkis kaletik digaro
punki ganoraz ta postmodernu:
«Nor ederrago neu baino?».

Oi Narkis,
bahenki
nondik jo,
nora so!

«Uretan ikuzi bat, txo,
—barne deiak daragoio—
egia osoa zeinek erakus
daikit berak baino hobeto?».

Idoira doa Narkistxo
zidar espilutara so,
amaren harako arpei jatorra
ikusi nahiz argiro.

Oi Narkis,
bahenki
nora jo,
nondik so!

Idoi gaineko lerdetzak
zantar salatu bai-deutsa,
damurik dakus Narkis gaisoak
lerdetan gogo karantza.

Nork dau lerdetan orbandu
Narkisek behar espilu?
Goizero zelan daike gaur geroz
amaren antza konpondu?

Narkisek
ez dauka
ai nondik
ez nora!

URRATZ 85

Bide busti, Bidasoa,
paušo laban mugakoa,
Bidasorik alde-bien
askatasuna doa.

Muga-mugan zan auzia
esku loturik jausia
Mikel Zabalza Euskaldiren
askatasun hautsia.

Esku-lotu bai ta mutu,
hamaikatxo igaroa,
muga estuna daroagu
ai samarainokoa!

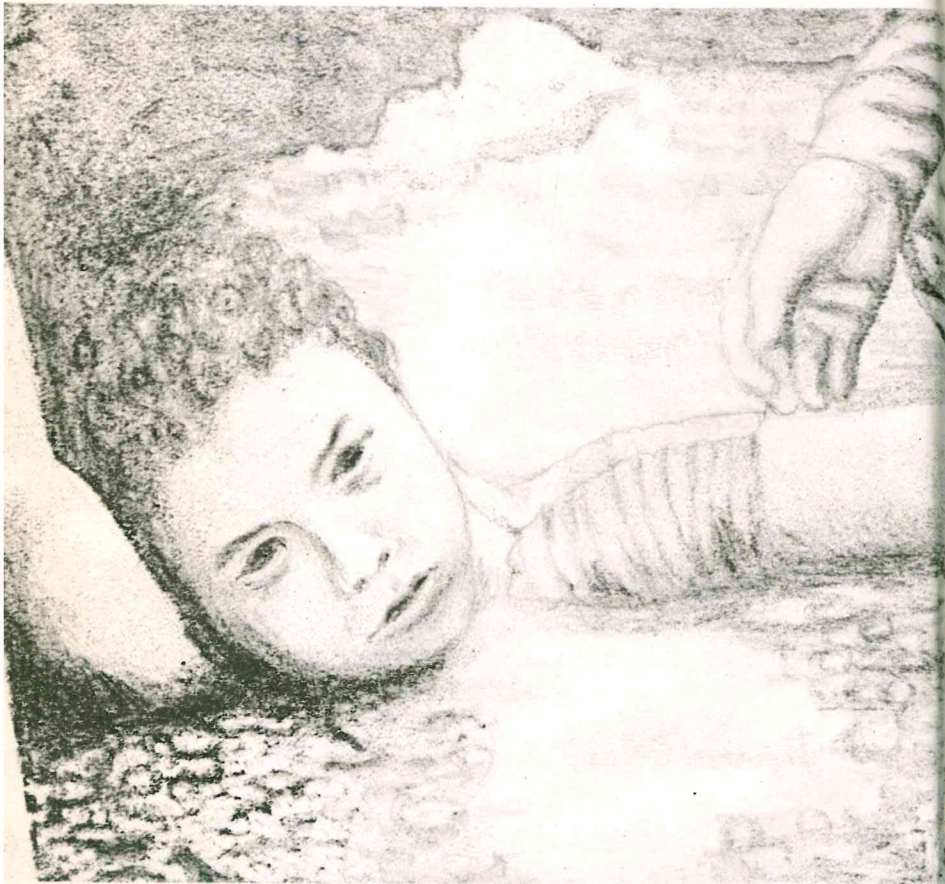
Uren neguko otzikarak
zelan gaukazan dardaraz!
Euskalerrriak kaliza hau
edan behar osterala!

Mugazaina zeu bazara,
begitu egizu uretara,
nonbait auzi garbirako
espilu argi den bera.

Endarlatzako tunelak
iruntzi ditu papelak
ilunago gel daitezan
auzi honen kredentzialak.

Ez zaiz izan, Bidasoa,
mugako negar malkoa,
muga barik, alde bien
zaitez zubi-makoa.

URETAMENDI 85

Gorrotoaren suminak nola
sumendiaren borborrak
urak askatu, lokatz irauli,
ondatu dauskuz bazterrak
t'inozentzia
dau irentzia
erruki bariko indarrak.

Ba zan ahierra, ba zan marruma,
han zan mendeku legea,
giza teknikak ezin kontrola
lurpeko labē galdea
non dan Omayra
lokatz artera
erori bitima enea.

Atilamendi, jainko zigorra
zoritxarrak igorria,
inosenteenak jasan beharra
egin jakun mingarria,
non hiru orduak
iraun egunak
ein jatzuzan, martiria.

Gure teknikaz uriolari
Omayra kendu bageuntsan,
seguru asko, harrotxoago
ausaz egongo gintzazan:
ea ete garen
sorrasteko hemen
bai zoriona golpean.

UR-NESKAK II

Hiru laminatxoak Santurtzin
Sudur, Begi ta Belarri
uretik hara susmo danari,
zurtz eginik dagoz larri.

Hiru laminetatik batak,
Sudurrek, sudur ahoak
esku biekin estaltzen dauz ta
arnasestu dau gogo.

Hirutan bigarren den laminak
txunditurik dauz estaltzen
esku biekin begi bitzuak
gaitzik ez ikustarren.

Hirugarren dan aizta Belarrik,
besteen alboan josirik
belarri biak daukaz estali,
ez baileun entzun gurarik.

Hiru laminatxoak Santurtzin,
plazan hirurak iturtzain,
giza-munduaz sorgor ta musin,
zer jasoko den gurekin.

Iturtzain dagoz hiru laminak
okerduraren zentzunaz
kutsatu ez daizan gizakienak
iturriko uren gardena.

Eratsu baten ta kukubilo
aizta laminok plazaurre,
eta mamusko diren besteino
taxuz ba dozuz andere.

Ez entzun, ez usna, ez ikusi
laminatxook Santurtzin...
Norbaitek daki guk baino hobeki
zer den jasoko gurekin.

UHATXIO 86

Hirugarren angeruak
turuta joala,
argizuzia lez sutan
zerutik izarra
jausi zan.

Chernovil,
asensio mingots,
bedarmin.

Eta urik eta ibairik
hirurenaren gain
jausirik,
uren garratzak jotako
gizaseme asko
zan hilik.

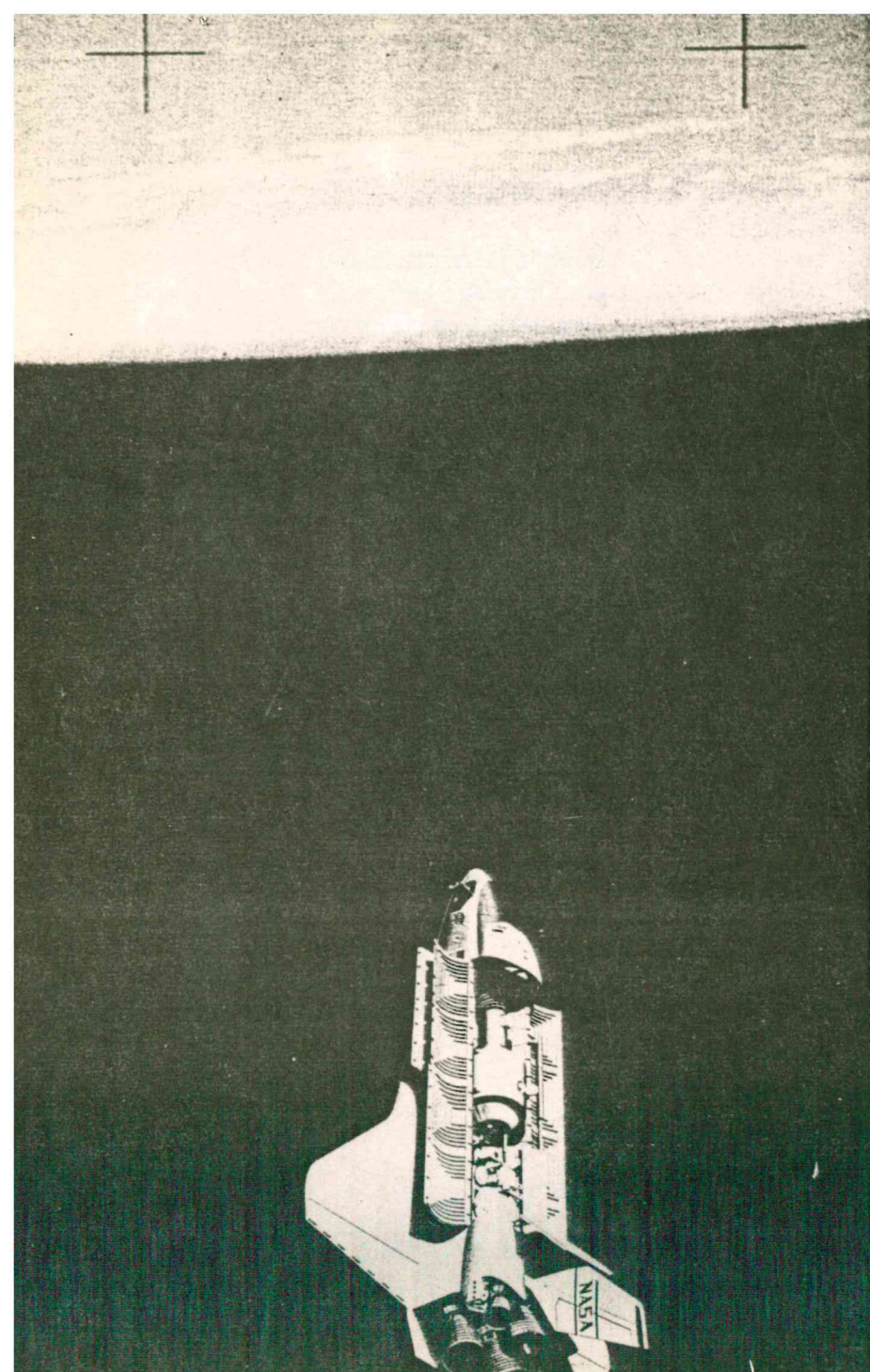
Chernovil,
asensio mingots,
bedarmin.

URUMIN II

Urak indarra dau galdu
gure lurrean,
urak zikintzen dihardugu
gure ibaietan,
bateoko urak ubertu
eleiz pontetan.

Garbitasuna dirutan
saldua dogu,
probetxuaren aurrean
gara emagaldu,
ikuskizuna zelatan
jakun lausotu!

Espirituak nonahira
—gugan ur ta lur—
daroa bere indarra;
zoli erantzun,
Espirituaren deidarra
jarrai dagigun.

URIOL 2.000

Susmorik badabil
sortu daitekela-ta Noerena barriz,
eta holako uholez lurra erasorik,
geldi ete gaitkezan danok hondaturik.

Urak horrelako
markeaz itxasoaren mugak gainditzeko
mila urten epea nonbait da beharko,
arrenkurarik zertan hortik ez baitago.

Baina nahiz t'aldiak
horren astiro aldatzen dauezan bideak,
nork daki, jakin, opa dauskuna zoriak
ta ze kalte daikigun ein atomikeak.

Hainbat kutxaginen
dira, ari, nahiz ta Noe mezutiko ez diren,
nonbait urak hel ez daitezainoko alturen
jabetasuna lortu nahirik bailebilzen.

Ea zer gertauko
lurbirako oinarriak saputz daizeneko,
goiko ta beheko uren arrisku gabeko,
ontzia prest daukee nonbait zerurako.

URLOHI

Errekak kutsatu zirenean,
urekin batera,
begikera
galduko genduan.

Begirik bai, baina ez dogu ikusten,
mundua dakusgu ostaz garden,
begiok doguzala uren pare,
bitz harro pustuak espilatzen.

Begia lausorik daukagula,
ibaiko uharrak ohi bezala,
t'espilu kontrako geu bagara,
muinari dario ur ustela.

Kutsuak kloroaz emendatuz,
sapore gaiztoko urak doguz,
iturri garbitik gozatzea,
jadanik baigendun debekatu.

Ahoko gozoa dogu galdu,
uherri gaziak gauz naspildu,
edanaz ezina dogu asea,
zer edan t'ha garala kontuizu.

URTEGI AHOR

Urtegi danak ahortu ondoren
igarle aizun,
herria eremuz zehar daroe
hamaika maisuk.

Herriak, egarri bai-da,
ur bila dihardu
etsipenaren errogatiba
madarikatuz.

Deabruari deitzea
alper erregu:
eremu ahorrak zelan leikie
uraz erantzun?

Sinbolu barik, diabolua
daukela lagun,
ezingo zara, herri eri, osatu
horreen milagruz.

Ur bizitara zaitetz itz uli,
herri penatu,
—Urtziren urak urtegi,
ez dira amaitu—
igarle honeen jokua
galgarri jatzu.

UHARTE

Uhinak bezala, joan-etorri,
aldiak doaz igaro,
higan ez diagerk igaduraren
ez haurtzaro t' ez zahartzaro,
olatu, uhinak ba diabilkizak
zakarto t' aldiz emaro
t' oraindino ere aurre dagiok
hik ekaitzari, Izaro.

Lau aldetatik oratu hauka
inguru hesiz Itxasok,
izena bera urez bustita
berari saldu bailegok,
ezokeritan mendetu ezina
oldar nahi joek ekaitzok,
baina hik gotorki gizaldietan
burujabetza gorde dok.

Harkaitz sendoan oinarriturik,
ba dakik etxea zaintzen,
uren gainetik ama lurrari
egunero begiratzen,
bera dana zintzoro gordez
arerioei ez saltzen,
mareotatik ondotxo osatu,
marinel zardain ta gailen.

UR-TXORI

Kaioek ez dautsue usterik galtzen
neguz lehorretik dabiltzanero,
Ibaizabal uretan daue beiratzen
gosearen lehiaz behin ta barrero

Edur urtuaren urdinlakoa
dakarre uharrek latza galdurik,
eta arrankariren baten burua
azalduko bide dala dirudi.

Kaiook ur bizi dozuzalako
susmoak gidatzen urazalera
ta mahaia prestatu behin eutseneko
itxaropena ez doaz galtzera.

Sapust dagitsela-ta ibal ustelak,
nekez daue etsiten susmo usainera,
lortuko fruturik ausaz horrela
itxaropenaren itxaronera.

Ur-txoki usteak nago burrukan
madarikazinok hartu ez daino,
garden garbituko direlakoan
Ibaizabaleko urak oraino.

URABURU I

Urak baziran lehenago
Adanen espilu,
nora daue begituko
Adanen semek gaur.

Hau da semeei eskeintan
dautsegun eredu:
gure zikinak uretan
espilu goibeldu.

Ur lohiak osabidea
iturburuan du,
kontzientzi lohien obena
non bir-bateatu.

Ai gure barne espiluak
itxura tristedun!
Jadanik garbitegiak
eiteko ba da ordu.

III

UR GOIENA

«Ur hau edaten dauena
egarri daite barriro.
Nik emon daiodanetik
edan dagiana
ez da egarrituko.
Nik emon daiodan ura
betiko bizitzaraino
txirristan doan ur bizi
biurtuko jako».

UR BIZI

Ibai ustelak
ur garbi hori
har daianean
bizidun ibai
biurtuko da
arrain uhariz
t'arrantzaileak
sarea jaurtiz
ariko dira.
Yori frutakiz
ibai hegalak
ez dela ahorrik
hareen orritan.
Geure gozari
ilero emonkor
osasungarri
dira izango
temploko haitzari
ixuritako
ur bustigarriz.

URTZI

Urtzi, Urtzi,
goiko urek behekoak beiez
itzul garbi:
ur goienak ur barrenen
berbizgarri.

Urtzi, Urtzi,
Sanjuan goizeko intzetan
gaitzan busti.
Urtzi, Urtzi,
Sanjuan loraren sukutan
mozkorturik.

Urtzi, Urtzi,
zure uraren urtzea
Laino t' Hodeik
ur goienaren uparka

beie ixuri.

Urtzi, Urtzi,
bersortu beie lurrama
edur t' eurik.

URAITZ

Hako Meriban
erromesari
motuko ahorrak
zelako egarri!
«Jauna gurekin
zinez badago,
zerren haitzari
ura ez dario?
Mortu hontara
Jaunak agian
bultza ete gaitu
itto gaitazan?»
Jaunak Moiseri
mezu dagitso
t'haitza makilaz
astinduazo.
T'urak saltari
danen aurrean:
ba zan atsegin
ura edatean.
T'harrigarria!
Mortutik zehiar
haitz iturria
eurekin joian.

URZTATU

Aita Guztiahaldunaren +
Jesukristo bere Seme
ta gure Jaunaren +
t'Espiritu Santuaren +
izenean (amen)
araotzen zaitut, sorkari ura,
ez daitela eskuta zugar
inongo jainko aizunik
t'anenino itzaltsuen
kutsaduratik gorde zaiz,
zure bitartez arerioen
nausitza uxatu,
etsaia bere angeru
sinigalduekin
daizun ahienatu.

Jesus Jaunaren ahalez,
bizi-hilak epaitzera,
lurra suaz juzgatzen
etorriko bai-da. Amen.

USURI I

Jordan bateoko uretan
gaitzari hil t'hobiratu,
ama uraren erraitan
nekaldikide murgildu,
aintzakide ere zurekin
herio ostean berbiztu,
zure sahietzeko uretan
bizi barrirat edatu,
gizaki zaharra dala hilik,
gizon barri sortu nozu,
Jainko semeen ordekoa
dohan emona daustazu,
justizian zuriz jantzi,
bizi naiten santutasun
Espirituaren erraiak
eurak direla milagru.

UGUZI

Nik uraz uguzten dot,
baina berak suaz
t' Espiritu Santuaz
zaitue eguziko.

Uraz bateatzera
bialdu neuenak:
Espiritu Santua
—esana daust berak—
jatxiten badakusu
norbaiten gainera,
bera da Espirituaz
uguzten dauena.
Horra Jainko Bildotsa
—aitor dagit beraz—
berak garbituko dau
munduko gerena.

Usoaren antzean
zerutik jatxiten
Espiritu Santua
bere gain gelditzen
ikusi dot t' abotsa
zerutik esaten:
«Hau dot Seme maitea».
Ikusi t'entzun dodana
zinez dot aitortzen.

URGOIENA II

«Zerutar senargeiagaz
ezkondu da gaur eleiza,
Kristoak Jordango uretan
garbitu bai-dauz gure hitsak.

Errege estegura doaz
erregaludun magoak.
Bai pozik estaliarrak
uretik itzul ardaoaz!».

UROLDE

Et'itzelezko haizea sortu zan
itxasoan,
txalupa handatzerainoko olatuak
jagi ziran,
burpeko, gainean Jesus joala
txopan lotan.

Hareek iratzartu ta badinotse:
«Ez ete dautsu ardura gu galtzeak,
irakasle?».
Jesusek itxartuz, haizeari esku
eta itxasoari «ixo —dirautso—
geldi hago!».

Gutziz baretu zan, haizea ibituz,
«zergaitik —inotsen— sinisbakook,
horren bildur?».

UHERI

Uheriz nengon eta zuk
begiratu egin ninduzun.
Fariseuek,
zapatuz zanez,
ez nindeikezula osatu
uste eutsuen.
Nik itxaropen
zugana ostera altxatuz,
bertan sendatu ninduzun.

Ba zan marmarrik orduan
fariseuen artean,
Jainkozko eguna
marariginaz
orbandu zendulakotan.
T'haren ustela
aurrez berela
salatu zendun argitan.

«Zuen semea
edo t'idia
potzura jausiez gero,
jaia izanarren,
ez zendukeen
handik aterako aguro?»

Beraz uheri
gaitzak aspaldi
jota dagoen gizona
ez al nengiken
bertan uraren
gaitzetik salbau atera?».

T'hareek sapuztu,
ez ekien-ta
zelan erantzun.

URONA

Urdiaingo ur mirari,
Uronako Andre Mari,
uraren onak garbi daiala
sabeloiaren ixurri.

Zure uretatik beharko,
Andre Mari Uronako,
ur bedeinkatuz gure semea
onik dauskuzu aterako.

Uronako Andre Mari,
zaitugun ontzi omengarri,
ontzi hau urez bete daroat
kutsuaren osagarri,

Uronako Andre Mari,
uraren onaz ageri,
zuri deituta ez daiten geldi
inor laguntza gabarik.

URTOSKI II

«Jaungoikoaren doaia
ezagutuko bazengi,
eta «emon egistazu ura»
zeuk eskatuko
zeuskio hari
t'harek emongo
ur bizitik...».

«Emon eistazu edaten
ur horretatik,
urtegiraino ez daidan
joan beharrik».

USURI II

«Jesusenganat hurreratzean
hilik ikusi ebenez gero,
ez eben hautsi
haren belaunik.
Baina gudarietako batek
lantzea harturik,
haren saietza zulatuz, bertan
ura eta odola ixuri ebazan
zauri idegitik.
Lekukoak aitor dagi
ikusi ebana iragarritz».

URZULO

Zeuren iturri bizi baztertuz,
gogozko egarria asetzeko ez diren
urzulo ahortu liluraz joatzuz
eskutik joaken ames ur bilatzen.

Zeuren betiko poesia itxita,
poesia ustezko t'ez uste daroen
jainkosa jausien bularren irrikaz
ederti galduen erauskin-usmatzen.

Bihotza berbera ur bizi zuloa
dozuna lagata, deslaitu joatzuz
etsipen gazitan norbera t'hurkoa
itoazoz gogaituaren gogaituz.

Oi zure deiari baleutse jaramon!
«Zatoze edatera gaur nire uretik
ta diruz behartsu eta ezain zarenok
asetu zaitezegogara dohanik».

UR GOIENA I

«Norbait egarri bada,
betor nigana
eta edan bei fedea
nigan daukanak.

Ur bizidun erreka
halakoari
jariongo jakoz-ta
erraietatik».

URABURU II

Gurari horreen mundutik
itzul aitenean,
iturburuak barrutik
ase haike harean.

Egarri hareek joanak,
ezpainen ezean
ez eureak t'ez eurenak
ez dozak salgaian.

Bihotza eskuan bahengo
konsumismotik at,
mundu barrian egongo
t'heu barriztu bertan.

Zentzun barriez benetan
ikui daikek, jasta,
ur hori heure nekean
aringarri dok-ta.

URAITZ II

Danak edan eben
harkaitz haretatik
t'harkaitza Kristo zan
ta Kristo gurekin.
Zure harkaitzeko
uraren bizitik
mortu bide honetan
edan gura dot nik,
agintzako herrira
heldu ahal nadin.
Mortua jatala
bidean egarri,
zelan aurrera ekin
laguntza bagarik?
Zure saietzeko
zauri bizi hori
aulerian indar
aurretik doakit,
bera dodalako
osakai iturri.
Oi, noiz jarioken
harkaitz-tenplo hortatik
hainbat eremuren
gezal gozagarri,
Jordan ibailako
zorion urtegi.

URMAEL

«Benetan dirautsuet,
urez eta Espiritu Santuz
jaioten ez dana,
ezin daiteke sartu
Jainko erreinura.

Aragitik jaioa
aragi da,
Espirituagandik
jaiokoa,
espiritu ostera».

URSUTU

Urak dakarrena
urak daroa.
Gizakia zer da?
Nora ete doa?

Urak dakarrena
urak daroa:
lurkoia hutsal da,
finko gogoa.

Urak dakarrena
urak daroa,
suz eta Espirituz
ez badai gora.

Urak dakarrena
urak daroa:
gogoz jaio danak
ba dau aingura.

Urak dakarrena
Urak daroa,
Kristo oinarrian
ezik jaso.

Urak dakarrena
urak daroa
zelan gel naiteke
tximulakoa?

URANDI

«Itxasoak urak handi
ez dau hondorik agiri,
pasauko nintzake handik
maitea ikusteagaitik».

Maiteari jarraitzeko
ontzi ziurrik ez dago
t'oinez uretan ibilten
neu nazen eskolabako!

Zeu bazara, Jaun, gorantzi
uretara egin nadin
eta oinutsik zeuregana
joango naz ur gainetik.

Maitearen deiak urrun,
olatuak dagist zurrust,
oinak uretan labanka
ezbaikor, zinbili-zabun.

Hel zakidaz, Jaun, honago,
hondazorian bai-nago!
Zergaitik zaukaz ezbaiak,
seme argal, sinisbako?

URRATU

Urak harria
igatzen,
nire barnea
zeuk xautzen.

Ur ta su,
ez urez bakarrik,
urez t'Espirituz.

Urak bidea
egingo
lotu ez nadin
potxingo.

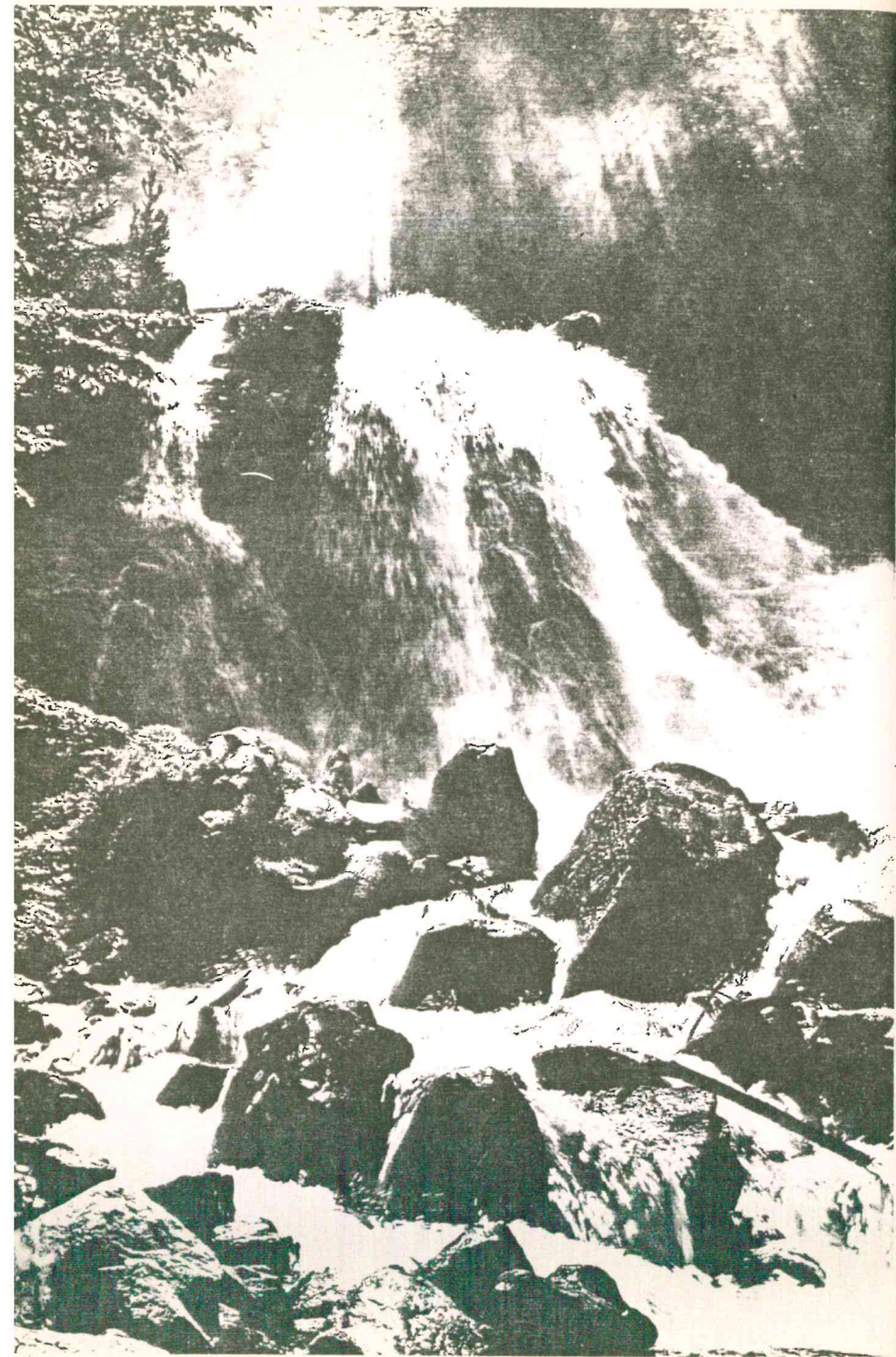
Ur ta su,
ez urez bakarrik,
urez t'Espirituz.

Urbegi hortatik
ta frango,
ez kutsatutik
edango.

Ur ta su,
ez urez bakarrik,
urez t'Espirituz.

Oinik, eskurik
ez daidan
ur geldietan
nik ezar.

Ur ta su,
ez urez bakarrik,
urez t'Espirituz.

UREZANDI

Ugartemendi, Urleza,
nahiz t'Urtziren aitormena ur handien hotsa baino
sinisgarriago diran,
Ubide, Urbi, Uraska, txalotu eizue Urtzi,
ospatu ur murmuretan.

Urbia, Uizi, Urbasa, goraldue eizue Urtzi
edur zurien distiran,
Uzelai, Urain, Uharka, iragar eizue Urtzi
kutsu gabeko isladan.

Ubera, Eube, Ureta,
t'urtegieta urak, espila eizue Urtzi
zerulurren besarkadan
Uharte, Uzin, Ugaran
t'uazino marmariak, aipatu eizue Urtzi,
nahiz ta Urtziren aitorrak zuen jarioak baino
sinisgarriago diran.

Uhergara, Uroz, Ustaran,
plazetako iturriak, kanta eizue Urtzi
herriaren batzarretan,
Urtubi, Urgan, Urepel,
sukaldetako txorrotak, bedeinka eizue Urtzi
bihotz barren-barrenetan.

Uhaitzandi, Urmeneta,
ta zerulurretako urak, abestu eizue Urtzi
ospatu galdietan.
Urezarantze, Urturi..., Urtzi, Urtzi, Urtzi, Urtzi...

USUIL

«Zuk niri oinak garbitu, Jauna?
Ez dot ezelan jasango!».
«Garbituko ez baneuntsuz, Kefas,
ez zeunke ezer nigazko».

«Ene Jaun, t'ez oinak bakarrik,
garbi naizu buru-belarri».

